

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 77, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 7. december 2016

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za finance in monetarno politiko

ga. Urška Ban, predsednica

ZADEVA: Predlog za obravnavo točke na seji Odbora za finance in monetarno politiko

Na podlagi 32. člena Poslovnika DZ v Poslanski skupini Slovenske demokratske stranke predlagamo, da se na seji Odbora za finance in monetarno politiko obravnava naslednja točka dnevnega reda:

»PROBLEMATIKA SPOŠTOVANJA IN IZVAJANJA SPREJETE ZAKONODAJE S STRANI VLADE IN AGENCIJE ZA TRG VREDNOSTNIH PAPIRJEV«

I. Obrazložitev

Državni zbor je 25. septembra 2015 sprejel Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1), ki določa, da se s 1. januarjem 2017 ukinejo registrski računi. Sprejel je tudi varovalko, ki jo je v obliki amandmaja predlagala PS SDS, ki naj bi zavarovala imetnike računov – male neaktivne delničarje – pred zaračunavanjem neupravičeno visokih stroškov prenosa vrednostnih papirjev in letnih stroškov upravljanja računa. Ta varovalka, določena v četrtem odstavku 48. člena ZNVP-1, je določila višino najvišjih stroškov upravljanja računov, in sicer v višini 0,5% povprečne vrednosti nematerializiranih vrednostnih papirjev na računu.

Vendar pa se je v praksi pokazalo, da si nekatere borzaposredniške hiše zakonsko določbo razlagajo v ožjem smislu in jo uporabljajo v nasprotju z namenom zakona. Skupni končni stroški za imetnike trgovalnih računov so tako postali nesorazmerno visoki. Borzaposredniške hiše namreč po postavkah »vodenje računa« oziroma »vzdrževanje stanja na računu« upoštevajo zakonske omejitve, zaračunavajo pa dodatne stroške

povezanih storitev. Na to opozarja tudi Zveza potrošnikov Slovenije, katere pregled ponudbe je pokazal, da šest od desetih ponudnikov trgovalnih računov očitno ne sledi omejitvam, ki jih določa zakon, ampak potrošnikom zaračunava višje stroške. Ponudniki previsoke stroške zaračunavajo v obliki nadomestil, ki v zakonu niso izrecno navedena, zato za ta nadomestila po prepričanju ponudnikov ne veljajo zakonske omejitve. Tako npr. za redno poslovanje s trgovalnim računom ponudniki zaračunajo »nadomestilo za vzdrževanje evidenc stranke«, pri odpiranju računa pa »strošek vzpostavitve pogodbenega razmerja« ali »identifikacijo in pregled stranke in dokumentacije«.

Problematično je, da poleg nekaterih borznoposredniških družb sprejetega zakonskega določila ne upošteva in izvaja tudi vlada ter da se je vlada od njega »ogradila« samo zato, ker je bilo to določilo sprejeto na predlog opozicije. To je jasno povedal nekdanji finančni minister dr. Dušan Mramor, ki je na pisno poslansko vprašanje poslanca Luke Meseca junija 2016 v zvezi s to problematiko med drugim odgovoril:

»Ministrstvo sicer poudarja, da je bil četrti odstavek 48. člena ZNVP-1 spremenjen v tretji obravnavi predloga zakona v Državnem zboru Republike Slovenije, pri čemer je bilo uzakonjeno dopolnilo, ki ga je vložila opozicija. Ministrstvo predloga sprememb opozicije ni podpiralo. Zato se ministrstvo ograjuje od vsebine in dorečenosti 48. člena ZNVP-1.

Ne glede na navedeno ministrstvo opozarja, da četrti odstavek 48. člena ZNPV-1:

- omejuje višino nadomestil za letni strošek vodenja računa;
- omejuje višino nadomestil za vzdrževanje stanja na računu;
- določa, da člani centralne depotne družbe razen stroškov, določenih z njeno tarifo, fizičnim osebam ne smejo zaračunavati dodatnih stroškov za odprtje in zaprtje računa.

Iz besedila četrtega odstavka 48. člena ZNVP-1 tako sledi, da zakon omejuje le višino nadomestila za določena dejanja člana centralno depotne družbe, ne pa tudi morebitnih drugih nadomestil, ki jih član v skladu s pogodbo, ki jo je sklenil s svojo stranko, lahko zaračuna le tej.

Menimo, da bi razlaga, da član svoji stranki ne sme zaračunati nadomestil, ki jih ZNVP-1 ne ureja, kršila načelo svobodne gospodarske pobude. Navedena razlaga bi pomenila, da lahko član stranki, ki ima na trgovalnem računu nematerializirane vrednostne papirje v vrednosti npr. 200 eurov, za vse storitve, ki jih za stranko opravi, zaračuna le 0.5 odstotka vrednosti nematerializiranih vrednostnih papirjev na računu, kar je enako enemu evru. Navedeni znesek članu najverjetneje ne bi povrnil niti stroškov pošiljanja plačilnega naloga, stranka pa

bi najverjetneje plačala banki, ki bi plačilo izvedla, višjo provizijo kot članu. Pri čemer bi bila storitev člana stranki enoletna, storitev banke pa enkratna.

ZNVP-1 tako ne ureja vprašanja plačila katerekoli druge storitve razen izrecno navedenih, ki jo član centralno depotne družbe opravi v povezavi z vrednostnimi papirji. ZNVP-1 tako ne omejuje npr. stroška, ki ga ponudnik storitve zaračuna za prenos nematerializiranih vrednostnih papirjev z registrskega na trgovalni račun. Prav tako ne ureja vprašanja vzdrževanj raznih evidenc, ki jih ponudnik vodi v zvezi z nematerializiranimi vrednostnimi papirji.«

Zaradi razlage zakona s strani vlade in nekaterih borznoposredniških hiš, ki so v popolnem nasprotju z namenom zakonodajalca, je PS ZL vložila avtentično razlago določbe četrtega odstavka 48. člena. Na 29. seji Odbora za finance, ki je potekala 26.10.2016 in na kateri se je obravnavala tudi točka predloga avtentične razlage, je državna sekretarka na ministrstvu za finance ga. Irena Sodin v svojem izvajanju dejansko ponovila stališče, ki ga je podal že nekdanji finančni minister dr. Dušan Mramor in se postavila na stališče, da besedilo avtentične razlage širi zakonsko določbo. Pri tem je šla »še korak dlje«, saj je izjavila tudi, da lahko gredo fizične osebe odpirati račune tudi k državni banki, ki pa ga zaračuna skladno z zakonom. S tem je dejansko povedala, da se nekatere družbe, v tem primeru družbe v državnem lastništvu, držijo zakonodaje, druge družbe pa zakonodaje ne spoštujejo, vlada pa to ve oziroma se tega zaveda in ne stori nič, da bi se kršenje zakonodaje prenehalo oziroma vlada kršenje zakonodaje celo podpira. Izjava državne sekretarke ga. Irene Sodin se glasi:

» Hvala lepa, spoštovana predsednica. Torej pred nami je predlog avtentične razlage četrtega odstavka 48. člena Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih. Predlog besedila razlage se glasi: "Določbe četrtega odstavka 48. člena zakona je treba razumeti tako, da se omejitev stroškov vodenja računa in prenosa vrednostnih papirjev na račun pri članu Centralne depotne družbe nanaša na končni skupni strošek za fizično osebo, ki je imetnik računa." Poenostavljeno povedano se avtentična razlaga, ker velja za nazaj lahko uporabi le, kadar besedilo razlaganega akta dopušča več razlag. Na primer razlago a., b., in c. V tem primeru se za avtentično razlago besedilo razlage a., ali b., ali c., določi kot pravilno. Ne pa se avtentična razlaga uporabiti tako, da bi kot pravilno določili razlago ž. V tem primeru naslovniki zakona namreč niso imeli možnosti besedila zakona tolmačiti na način, ki ga za nazaj kot pravilnega določa avtentična razlaga. Iz besedila 48. člena zakona izhaja, da le ta omejuje višino nadomestil za letni strošek vodenja računa, omejuje višino nadomestil za vzdrževanje stanja na računu in določa, da člani centralne depotne družbe razen stroškov določenih z njeno tarifo fizičnih osebam ne smejo zaračunavati dodatnih stroškov za odprtje in zaprtje računa. Iz besedila tega člena tako sledi, da zakon omejuje le višino nadomestila

za določena dejanja člana centralne depotne družbe ne pa tudi morebitnih drugih nadomestil, ki jih član v skladu s pogodbo, ki jo je sklenil s svojo stranko le tej lahko zaračuna.

Besedilo predloga avtentične razlage preseže zgoraj opisano vsebino 48. člena zakona. Z besedilom avtentične razlage se namreč želijo omejiti tudi druga nadomestila, ki jih veljavno besedilo zakona ne ureja in jih ponudniki trgovalnih računov lahko zaračunajo imetniki. Taka razlaga pa da besedilu zakona pomen, ki ga zakon ne vsebuje. Tudi sicer menimo, da bi razlaga, da član svoji stranki ne sme zaračunati nadomestil, ki jih zakon ne ureja kršila načelo svobode gospodarske pobude. Navedena razlaga bi pomenila, da lahko član stranki, ki ima na trgovalnem računu nematerializirane vrednostne papirje v vrednosti na primer 200 evrov za vse storitve, ki jih za stranko opravi zaračunal le 0,5 % vrednosti nematerializiranih vrednostnih papirjev na računu kar je enako 1 evru. Navedeni znesek članu najverjetneje ne bi povrnil niti stroška pošiljanja plačilnega analoga, stranka pa bi najverjetneje plačala banki, ki bi plačilo izvedla višjo provizijo kot člani. Pri čemer bi bila storitev člana stranki enoletna, storitev banke pa enkratna. Avtentične razlage ne more podpreti navedba, da naj bi člani Centralno depotne družbe svoje tarife usklajevali. Če kdo razpolaga z dejstvi, ki to navedbo utemeljujejo bi moral ta dejstva posredovati Agenciji za varstvo konkurence. Usklajeno ravnanje namreč predstavlja kršitev zakona, ki ureja preprečevanje omejevanja konkurence in ta zakon za to kršitev tudi določa sankcije.

Dovolite, da zaključim z mislijo, da tarife članov Centralne depotne družbe niso nadzorovane ali regulirane tako kot tudi niso regulirane tarife bank. Celo cena kruha ni regulirana. Tarifa člana Centralno depotne družbe je predmet konkurenčnega oblikovanja cene in kot je povedal predlagatelj zakona ima vsak prosto izbiro kje bo odpiral račun torej gredo lahko odpirati račune k državni banki, ki zaračunava ga skladno z zakonom. Glede na navedeno predloga avtentične razlage ne podpiramo. Hvala.«.

Na predlog za sprejem avtentične razlage se je odzvala tudi Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP). Ta je v svojem dopisu predlog avtentične razlage, kot tudi že sprejeto zakonsko določbo četrtega odstavka 48. člena označila za strokovno neutemeljeno, preuranjeno in zato neprimerno. Nadalje je v dopisu polemizirala z namenom in razlogi zakonodajalca za sprejeto zakonsko določbo in predlogom avtentične razlage, med drugim da je neustrezno z zakonom omejiti višino zaračunanih stroškov za vsa opravila v zvezi z vzpostavljanjem poslovnega razmerja, vodenjem in vzdrževanjem računa fizične osebe ter da to ne predstavlja ukrepa za oživitev kapitalskega trga v Republiki Sloveniji. Predstavnika

ATVP sta na 1. nadaljevanju 29. seje Odbora za finance in monetarno politiko, ki je potekala dne 28.10.2016 šla še dlje. Tako je pomočnik direktorja ATVP g. Primož Pinoza izjavil:

»Najprej bi opravičil gospoda Miloša Časa, ker se današnje seje odbora ni mogel udeležiti tako da v bistvu s strani agencije se odbora udeležujeva Primož Pinoza, pomočnik direktorja agencije in pa mag. Žiga Kosi.

V zvezi s tem bi pojasnil, da je celotna problematika precej širša kot se zdi na prvi pogled. Problematika o kateri se pogovarjamo bo v končni fazi imela posledice na stabilnost lahko posledica na stabilnost finančnega sistema. Borznoposredniške družbe in banke morajo izpolnjevati stroge zakonske zahteve širokega spektra zelo kompleksne zakonodaje. Tukaj ni samo Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjih ampak je še množica drugih zakonov, katerih zahteve morajo izpolnjevati borznoposredniške družbe in banke.

Namen teh zahtev je, da se zagotovi kakovost tudi to za stranke in pa varnost premoženja teh strank. Seveda to stane, izpolnjevanje zahtev in zagotavljanje te varnosti premoženja strank stane. Če povem samo eno stvar, samo zato, da borznoposredniške družbe zagotavljajo finančne instrumente s katerimi garantirajo svoje vplačilo v jamstveno shemo borznoposredniške družbe stane 50 evrov po stranki. Borznoposredniške družbe morajo zagotavljati oziroma hraniti dokumentacijo o stranki, o poslih stranke, tudi to stane. Borznoposredniške družbe morajo zagotavljati funkcije "compliance", notranjih kontrol, vse to stanje. Te funkcije, namen vsega tega je, da se zagotovi tako kot sem rekel, kvaliteta storitev in pa varnost premoženja strank.

Borznoposredniške družbe so si zaračunale, da pravzaprav za to, da v kolikor bo sprejeta takšna avtentična razlaga, kot je predlagana, da bo mogel minimalni portfelj stranke, da bodo pravzaprav pokrile stroške, ki jih imajo z zagotavljanjem teh storitev za stranke bo ta portfelj moral znašati najmanj 5 tisoč evrov. V kolikor bo portfelj manjši in bodo borznoposredniške družbe ponujale strankam takšne storitve bodo iz tega naslova ustvarjale izgubo. Posledično jim bo to vplivalo na kapital, kar pomeni, da se jim bo kapital zmanjševal in prišlo bo do situacije, ko kapital ne bo več zadosten za pokrivanje kapitalskih zahtev, kar pomeni, da bodo borznoposredniške družbe oziroma njihovi lastniki morali razmišljati o tem ali se pravzaprav posel iti naprej ali se posla ne iti več in zadevo zapreti.

Posledično bo to tudi pomenilo, da bo cca. 200 tisoč vlagateljev, ki imajo portfelje manjše od 5 tisoč evrov pač nikjer ne bodo pri nobeni borznoposredniški družbi mogoče ne bodo mogle odpreti trgovalnega računa, kar pomeni, da teh 200.000 vlagateljev ne bo moglo prosto razpolagati s svojimi finančnimi inštrumenti in posledično pravzaprav ne bodo mogli varčevati v finančnih inštrumentih. To se pogovarjamo o trenutni situaciji. S tem pa bo zablokirano pravzaprav tudi možnost bodočim vlagateljem oziroma bodočim varčevalcem, ki bodo pač imeli namen varčevati v finančnih inštrumentih z manj kot 5.000 evrov, da bi varčevali v finančnih inštrumentih. Posledično bo pa to lahko pripeljalo do stečajev

borznoposredniških družb, kar bo imelo vse negativne posledice na finančni sistem. Toliko z moje strani.«.

Po izvajanjih poslancev, ki so poudarili, da od ATPV pričakujejo spoštovanje in izvajanje sprejete zakonodaje, ne pa zavzemanje za interese borznoposredniških družb (interese borznoposredniških družb glede na izvajanje državne sekretarke gospe Irene Sodin štiti tudi vlada in to celo na račun kršenja veljavne zakonodaje), je g. Primož Pinoza izjavil še naslednje:

»Hvala za besedo. Mogoče še enkrat. Mogoče sem bil nekoliko nerazumljiv v svojih pojasnitvah. Absolutno se strinjamo, da zakon velja. Tako kot je agencija do tega trenutka brala zakon, ga je brala pravzaprav v luči tega, da dejansko borznoposredniške družbe, ne smejo zaračunavati več kot 0,5 odstotka za storitev vodenja trgovalnega računa in pa za storitev zaračunavanja ležarine. Borznoposredniške družbe so se tega tudi držale. Vendar morajo pa borznoposredniške družbe ne po Zakonu o nematerializiranih vrednostnih papirjih ampak po ostali zakonodaji izpolnjevati tudi nekatere druge storitve za stranko in borznoposredniške družbe so v bistvu zaračunavale te storitve. Tako kot je brala agencija zakon, so se borznoposredniške družbe držale tega 48. člena. Seveda če bo amandma sprejet, bo agencija to akceptirala in bo skladno s tem tudi ravnala. /oglašanje iz dvorane/ Druga stvar, kar se tiče tega, da smo odvetniki industrije. Nismo odvetniki industrije. Nas skrbi dejansko problematika teh 200.000 vlagateljev, katerim se lahko zgodi, da jim pravzaprav borznoposredniške družbe in banke ne bodo hotele odpreti trgovalnih računov. In ta problematika nas skrbi. Hvala.«.

Drugi predstavnik ATPV mag. Žiga Kosi pa je na seji izjavil naslednje: *»Hvala lepa, Žiga Kosi, Agencija za trg vrednostnih papirjev. Dejansko, če se lotimo kar konkretno avtentične razlage, predlog te avtentične razlage je nepremišljen in nevaren. Zakaj? Ker če bi razlagali 4. odstavek 48. člena ZNVP, bi to pomenilo, da bi 200.000 ljudi moralo imeti oziroma iskati neke alternativne sheme, ker ne bi mogli odpirati računov trgovalnih pri borznoposredniških družbah in bankah, to bi sililo v neke alternativne sheme, ki pa niso varovane z jamstveno shemo, ki niso pod nadzorom Agencije za trg z vrednostnimi papirji in če bi takšna shema propadla, bi ti vlagatelji ostali brez vsega. To pa ima lahko vpliv na celoten finančni sistem in o tem se pogovarjamo. Dejansko želimo s strani Agencije za trg vrednostnih papirjev, da se poslanci tega zavedate in preden glasujete za takšno razlago, to tudi upoštevate. Hvala lepa.«.*

Tako iz dopisa ATPV na predlog avtentične razlage kot iz izjav predstavnikov ATPV na seji Odbora za finance izhaja, da se ATPV ne ukvarja s svojo temeljno nalogo in poslanstvom, to

je nadzorom nad trgom finančnih instrumentov, pri čemer bi morala biti najbolj samoumevna stvar, da pri tem spoštuje in izvaja sprejete zakone Republike Slovenije. Namesto tega ščiti poslovne interese borznoposredniških družb, pri čemer očitno celo podpira izogibanje in kršenje sprejete zakonodaje Republike Slovenije. To pa je za ATVP, ki je nadzorni organ oziroma pravna oseba javnega prava še posebej zaskrbljujoče in nedopustno.

II. Odboru za finance in monetarno politiko predlagamo, da po končani razpravi sprejme naslednja sklepa:

- 1. Odbor za finance in monetarno politiko na podlagi 237. člena poslovnika DZ zahteva od vlade, da mu v roku osmih dni od sprejetja tega sklepa poroča o izvrševanju določbe četrtega odstavka 48. člena Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1).**
- 2. Odbor za finance in monetarno politiko na podlagi drugega odstavka 25. člena Zakona o računskem sodišču (ZRacS-1) predlaga Računskemu sodišču RS, da revidira pravilnost poslovanja Agencije za trg vrednostnih papirjev (ATVP), predvsem iz vidika spoštovanja in izvajanja veljavne zakonodaje Republike Slovenije.**

III. Predlagamo, da se na sejo Odbora za finance in monetarno politiko povabi:

- ministrico za finance mag. Matejo Vraničar Erman,
- direktorja Agencije za trg vrednostnih papirjev mag. Miloša Časa,
- predstavnike Računskega sodišča RS.

Gradivo:

- Magnetogram 29. seje Odbora za finance in monetarno politiko z dne 26.10.2016;
- Magnetogram 1. nadaljevanja 29. seje Odbora za finance in monetarno politiko z dne 28.10.2016;
- Amandma PS SDS k 48. členu predloga Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih vložen v tretji obravnavi.

Poslanska skupina SDS

Jože Tanko, vodja